Glas zaveznikov

Leto II - Št. 273

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, petek 10. maja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4. tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

MOLOTOV ODKLANJA BYRNESOV PREDLOG O JUNIJSKI MIROVNI KONFERENCI

Bevinov posredovalni nasvet

„Konferenca še ni propadla" pravi predsednik Truman

PARIZ, 10. maja — Sovjetski zunanji minister Molotov je včeraj na konferenci zunanjih ministrov izjavil, da Sovjetska zveza ne more sprejeti Byrnesovega predloga o sklicanju mirovne konference za 15. junij. Dejal je, da bi se morali zunanji ministri 5. junija spet sestati v Parizu, da bi preučili delo, ki bi ga med tem opravili njihovi namestniki. Dan mirovne konference — je pripomnil — bi morda lahko določili na tem novem sestanku.

Molotov je vztrajal na načelu, da bi moral svet zunanjih ministrov pripraviti pogodbe z bivšimi sovražnimi državami pred sklicanjem mirovne konference; izjavil je, da je Byrnesov predlog odvzel vsako vsebino sklepom moskovske konference.

«Čeprav mora mirovna konferenca — je nadaljeval sovjetski minister — imeti pravico dajati priporočila, mora biti njena glavna naloga preučevanje dokončne vsebine pogodb. Kaj bi se pripetilo, če bi se mirovna konferenca znašla pred dvema različnima pogodbama z Italijo, ker smo se sporazumeli, da odločitve ne morejo biti sprejete z večino glasov?»

«Vsi bi želeli — je odgovoril Byrnes — da bi štiri velesile lahko pred pričetkom mirovne konference prišle do popolnega sporazuma. Mislim, da bodo namestniki in ministri med današnjim dnem in 15. junijem lahko dosegli ta sporazum. Če sporazuma ne bi mogli doseči, bi morali priznati, da mirovne konference ne more biti in da bo svet še nadalje ostal v vojnem stanju».

Po dolgem razpravljanju je Bevin skušal najti kompromis. Predlagal že, da pri prvi sestavitvi pogodb, ki jih bodo predložili na mirovni konferenci, ni treba, da bi dosegli popoln sporazum in da naj si predstavniki štirih velesil pridržijo pravico, da bodo o končni vsebini mirovnih pogodb razpravljali kesneje. Dejal je svojim kolegom, naj preuče ta predlog. S tem so včerajšnje zasedanje zaključili, ne da bi prišli do dokončnega sklepa. Sestali so se spet danes dopoldne.

Bevin se je včeraj v Parizu sestal z Byrnesom in Bidaultom. Diplomatski dopisnik «B.B.C.» v Parizu je izjavil, da britanski in francoski izvedenci nadaljujejo razgovore o bodočih gospodarskih vprašanjih Porurja in Porenja. Po izmenjavi misli zdaj obe vladi preučujeta posamezne predloge. Britanski načrt prepušča Porurje in Porenje zvezni decentralizirani Nemčiji, ki bi bila pod mednarodnim nadzorstvom za dobo 50 let.

Predsednik Truman je na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil, da po njegovem mnenju konferenca zunanjih ministrov še ni propadla in da je zunanji minister Byrnes pooblaščen objaviti, če bi se to zgodilo.

Komentator moskovske radijske postaje je včeraj govoril o sestanku v Parizu ter dejal: «Sestanek traja že dva tedna. Dosegli so neki napredek posebno v manj važnih vprašanjih, kot n. pr. v pogledu vprašanja južne Tirolske in sprememb na francosko-italijanski meji. Dosegli pa niso nobenega sporazuma o važnejših vprašanjih, posebno o vprašanjih mirovne pogodbe z Italijo (o usodi italijanskih kolonij, o vprašanju italijanskih reparacij in o vprašanju meja)».

Komentator je ob zaključku dejal, da so «v dveh tednih sestanka v Parizu dosegli določene pozitivne uspehe o številnih vprašanjih».

V neki prejšnji radijski oddaji je Moskva poročala, da je v sredo na sestanku v Parizu sovjetski zunanji minister «ugovarjal» ameriškemu predlogu, da bi za 15. junij sklicali mirovno konferenco, katere bi se udeležilo 21 držav.

«Molotov — je pripomnila sovjetska radijska postaja — je vztrajal pri tem, da bi se zavezniške velesile konference lahko udeležile šele potem, ko se bodo sporazumele o mirovnih pogodbah.

V Kopenhagenu je danski zunanji minister včeraj izjavil, da je Danska od štirih zunanjih ministrov zahtevala, naj pred posvetovanjem z Dansko ne sprejmejo nobenega sklepa o severnih nemških mejah.

PREDSEDNIK TRUMAN 62 LET

Washington, 10. maja

Predsednik Združenih držav Harry Truman je v sredo proslavil svoj 62 rojstni dan. Bil je častni gost na kosilu, ki ga je priredil pravosodni minister Clark. Bela hiša je javila, da kosilo ni imelo uradnega značaja; udeležili so se ga tudi drugi člani vlade ter vrhovnega sodišča.

Bela hiša je nadalje javila, da je predsednik prešivel dan kot običajno — pri delu. Trumanov zdravnik je izjavil, da je predsednik dobrega zdravja.

Po poročilu iz Bele hiše je zunanji minister Byrnes v sredo zjutraj telefoniral iz Pariza in predsedniku poročal o sestanku zunanjih ministrov. Izrazil je predsedniku tudi svoje čestitke.

TEŽAVE POSTOPKA PRI VARNOSTNEM SVETU

New York, 10. maja

Kot je znano, je avtralski delegat pri Varnostnem svetu na večernem zasedanju v sredo protestiral proti sovjetskemu bojkotu razgovorov o prezijskem vprašanju. Zdaj so v New Yorku mnenja, da bo predstavljal ta protest osnovo za zahtevo, naj organizacija Združenih narodov izvede preiskavo o položaju v Perziji, če do 20. maja ne bo jasno razvidno, da so sovjetske čete zapustile državo.

Dejstvo, da je Hasluck vprašal, kakšno pravico ima Sovjetska zveza, da s tem, da se odteguje od dela, ovira delovanje Sveta, imajo za ukrep, da preprečijo kakršen koli sovjetski poskus, ki bi oviral preiskavo o perzijskem položaju, o katerem niso razpravljali.

URADNI DEMANTI ATENTATA NA DE GAULLA

Pariz, 10. maja

Uradno so zanikali govorice o atentatu na generala De Gaulla. Vendar je iz nekega poročila notranjega ministrstva razvidno, da se je skušal pred nekaj dnevi generalovi vili približati neki slaboumnež. Ko ga je policija ustavila in zaslišala, so ga oddali v opazovalnico.

DE GAULLE ODKLONIL

Pariz, 10. maja

De Gaulle je odklonil osebno povabilo francoskega ministrskega predsednika Gouina, da bi s člani vlade prisostvoval uradni proslavi dneva premirja, ki bo 12. maja. Dejal je, da ima za ta dan v načrtu še obisk Clemenceaujeve grobnice.

Proslave zmage

V spomin prve obletnice dneva zmage v Evropi so v sredo zavezniške čete, ki so porazdeljene po številnih evropskih državah, prisostvovale paradam.

«Reuterjev» dopisnik iz Rima poroča, da so čete južnega področja proslavile obletnico s praznikom. Vrhovni zavezniški poveljnik general sir William Morgan je pred mimohodom nagovoril zbrane čete v Caserti; oddelke so sestavljale britanske, ameriške in poljske čete ter pomožne britanske in poljske edinice.

Zavezniki so priredili parado tudi na Dunaju. Enako so proslavili dan zmage v Pragi in v Beogradu, kamor je v sredo z letalom prispela na proslavo dneva zmage tudi vojaška delegacija Združenih držav. Med člani odposlanstva sta bila poveljnik ameriških oboroženih sil na Sredozemlju general John Lee in poveljnik ameriških pomorskih sil na Sredozemlju admiral Jones. V Beograd je prispelo tudi bolgarsko odposlanstvo. V Oslu so nadaljevali s proslavami, ki jih je narod pričel dan pred dnem, ki ga je določila vlada.

Moskovska radijska postaja je poročala, da je izdal generalisim Stalin ob priliki proslave zmage nad nacizmom naredbo, naj v Moskvi in v drugih sovjetskih mestih izstrelijo salve po trideset strelov.

Predsednik Truman

Predsednik Truman je v izjavi ob priliki obletnice dneva zmage med drugim dejal:

«Ob prvi obletnici dneva zmage se narod Združenih držav s hvaležnostjo in ponosom spominja mož in žena Združenih narodov, ki so s svojimi brezmejnimi žrtvami omogočili zmago. Žrtve niso dale pravice, marveč možnost, da jo dosežemo, niso dale varnosti, toda možnost, da si jo pridobimo, niso dale miru, toda možnost, da ga dosežemo.

«Ne bomo vedno imeli teh možnosti. Če se ne bomo popolnoma okoristili z njimi, jih brez samoljubja pospeševali, nam bodo zdrsnile iz rok. V razdobju enega leta od dneva zmage so možnosti za ustvaritev pravičnega vernega in mirnega sveta še vedno z nami, dokler bomo ohranili enotnost med nami samimi in z drugimi narodi in dokler se bomo popolnoma in brez samoljubja posvečali ogromnim nalogam, ki stoje pred nami. Te možnosti ob prihodnjih obletnicah ne bodo več omejene, marveč pod vidikom človeških upanj obsežnejše».

Maršal Tito

Maršal Josip Broz-Tito je izdal ob priliki proslave obletnice zmage dnevno povelje vojakom, častnikom in podčastnikom vojske in mornarice, v katerem zatrjuje, da se je narod Jugoslavije v teku štiriletne borbe znašel na enem izmed prvih mest med demokratskimi silami, ki jih je vodila Sovjetska zveza v vojni proti fašizmu.

Povelje pravi: «Splošnega upora naših narodov, ki ga je vodila naša slavna komunistična partija kljub največjim naporom vseh zasedbenih sil in izdajstvu domače reakcije, odvisne od Pavelića, Nedića, Rupnika in Mihajlovića, niso mogli zadušiti. Upor se je kljub temu razvil do take mere, da ni predstavljal le nevarnosti za zasedbene sile v državi, marveč je postal svetilnik osvobodilnega boja zasužnjenih narodov v tako imenovani fašistični «novi Evropi».

V dnevnem povelju poziva maršal Tito vojake, častnike in podčastnike vojske, naj izpolnijo svojo tehnično vojaško izurjenost, «ker bo samo v tem primeru vojska predstavljala zagotovilo za miren razvoj naše države in splošni mir».

Prvi uradni sestanek odposlanstev v Kairu

Velik odmev odločitve o umiku britanskih čet

KAIRO, 10. maja. — Včeraj sta se v egiptovskem zunanjem ministrstvu prvič uradno sestali britanska in egiptovska delegacija, ki bosta razpravljali o reviziji pogodbe iz leta 1936. Egiptovski ministrski predsednik Sidki paša, ki je včeraj praznoval svoj 71. rojstni dan, je izjavil, «da sta obe strani prežeti z željo, da delata za polno neodvisnost Egipta in za polno spoštovanje te neodvisnosti v svrho trajnega in koristnega prijateljstva med Veliko Britanijo in Egiptom».

Ministrskemu predsedniku Sidki paši je odgovoril voditelj britanskega odposlanstva lord Stansgate, ki je dejal, «da bodo ta pogajanja začetek nove dobe trdnosti in sogiasja v anglo-egiptovskih odnošajih. Na nas je, da končamo preteklost s tem, da izdelamo načrt umika naših sil in kar je za bodočnost še važnejše, da napravimo potrebne korake, da bo naše nadaljnje zavezništvo uspešno».

Po sestanku so objavili naslednje skupno poročilo:

«Obe odposlanstvi sta razpravljali o splošnih vprašanjih in o bodočem delovnem načrtu. Razgovori so bili v ozračju prisrčnosti in razumevanja».

Po seji sta Sidki paša in lord Stansgate sprejela zastopnike tiska. Sidki paša je izjavil, da je v pogledu razgovorov optimist

Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je v sredo v ottawski spodnji zbornici izjavil, da Kanada ni podala svojega mnenja v pogledu britanske odločitve o umiku vojaških sil iz Egipta in da tega od nje tudi niso zahtevali.

Egiptovski ministrski predsednik je v sredo pred parlamentom izjavil, da se je egiptovska vlada odločila, da bo napravila poseben sporazum z Varnostnim svetom, da stavijo egiptovske oborožene sile na razpolago mednarodni policijski sili; enako bodo dovolili tudi pravico prekoračenja Egipta. Pogodbo bodo sklenili na podlagi čl. 43 listine Združenih narodov; kot vsako drugo pogodbo jo bo moral odobriti parlament. Izjavil je, da so britansko vlado o tem že obvestili in da je za Egipt velika sreča dejstvo da je britanska vlada sporočila svoj namen, da nadomesti navzočnost britanskih čet na egiptovskih tleh z vojaškim zavezništvom.

Po komentarjih britanskih listov bo britanski sklep o umiku oboroženih sil iz Egipta, kar je povzročilo v britanski spodnji zbornici velik vihar, zahteval leta, da ga izvedejo. Razlog, zaradi katerih mislijo, da bo treba za izvedbo tega sklepa mnogo časa, je v tem, ker je v Egiptu ogromna količina britanskega materiala.

Attleejeva izjava in takojšen živahen Churchillov odgovor zavzemata častno mesto v naslovih in uvodnikih številnih listov. Konservativni «Daily Telegraph» je označil Attleejevo izjavo kot «resno», ki bo vir mnogih skrbi. «Daly Mail» še ostreje graja sklep britanske vlade. Neodvisno konservativni «Times» je priznal primernost debate ter je pristavil, da nudi stališče vlade boljše upe za egiptovsko sodelovanje. Liberalni listi odobravajo sklep britanske vlade.

ZAPISKI

SLOVENSKE ŠOLE NA KOROŠKEM

II.

Nadzornik Just je vedno znova obiskoval šole in večkrat pokazal učiteljem, ki so dvomili ali bili manj sposobni, kako morajo vso stvar prijeti. Opazovati ga v razredu pri pouku slovenščine, kjer je slovenski govoreča manjšina morda zelo majhna, je zelo zanimivo.

Potem imamo še tukaj nadzornika Maklina iz Velikovca. Ta energični učitelj ni čakal, da bi te vse šole v njegovem okrožju resnično potrudile s poukom po novem načrtu in dosegel je omembe vredne uspehe. Ker je sam imel nalogo poučevati slovenščino, se je posvetil posebnemu studiju dvojezičnega poučevanja. Opazoval je metode v deželi Baškov in upa, kakor hitro mogoče obiskati Švico, da bo videl iz prve roke, kako so dosegle šole v tej deželi tako odlične uspehe v dvojezičnem ali celo trojezičnem poučevanju.

Preteklega decembra so bile v velikovškem okraju takozvane šolske stavke, katere so organizirali pangermanisti in nacistični prijatelji. Letos so postale nepojmljive in precej smešne.

Samo po sebi je razumljivo, da je bila izdaja šolskih knjig v slovenščini eden izmed najvažnejših faktorjev. V času, ko knjig sploh ni bilo mogoče dobiti, so izdali dve zelo koristni deli. Najprej majhno slovensko začetnico (Prva knjiga) in malo pozneje metodične smernice (Mi otroci), katere se poslužujejo ne samo v višjih razredih osnovnih šol, marveč tudi v meščanski in srednji šoli. Kljub nekaterim težkočam so razdelili to knjigo v začetku aprila.

Kaj je bilo do sedaj doseženo in kaj je še moči doseči? V 77 šolah izvajajo nakazani dvojezični pouk, v nekaterih bolje kot v drugih. Celotno število vseh v ukazu od lanskega oktobra navedenih šol znaša 82. Med temi pa so bili kraji kot Vrba in Otok, kjer so slovenski govoreči maloštevilnejši. Malo jih je bilo, ki so verjeli lansko jesen, da bo mogoče zopet uvesti slovenščino v 94% teh šol.

Slovenščino poučujejo tudi še v meščanskih šolah. Slovenščina je drugi moderni jezik na realki v Celovcu, na realni gimnaziji v Št. Pavlu, Celovcu in Beljaku. Kakšen občudovanja vreden napredek kaže to po 75 letih nemškega prevzetja!

Če še kdo dvomi o tem, da je bila vpeljana slovenščina na šolah kot materinščina manjšine in dobila svoje polne pravice in svobodčine, naj obišče osnovne šole v Kotmari vasi, Lokah, Velikovcu in Železni kapli. V Velikovcu presega delež Slovencev komaj 15%, toda polovico pouka imajo v slovenščini. Res je, da sta v Železni kapli dve učni moči, ki ne znata slovenski. Ali trije učitelji znajo poučevati dvojezično, med njimi Marija Grašanovič (Jugoslovanka), ki zagotavljajo 50 odstotni slovenski pouk v vseh razredih.

Samo še ena točka je odprta — dobro kvalificirani učitelji, ki ravno tako dobro razumejo duh kakor črke novega reda. Kje naj jih najdemo? Odgovor leži pri učiteljišču, kjer ni nič manj kot 82 gojencev izbralo slovenščino. Le-ti stoje pod okriljem g. Justa in boljšega mentorja ne moremo najti.

Če bodo odklonjeni pangermanistični predsodki in pretirane bojazni pred jugoslovansko agresijo kot nesmisel, kar v resnici tudi so, potem ne bo nobenega povoda več za bojazen, da manjšina na Koroškem ne bi imela uspešna pri pridobitvi kulturnih pravic, katere so ji tako dolgo branili — in da bo kot logična posledica tam zavladal mir, kjer sta vladala prej stalno nezaupanje in grožnje z vojno.

(Konec)

Italijanski kralj se je odpovedal prestolu

Odpotoval je v Egipt

RIM, 10. maja — Tiskovni urad ministrstva kraljevskega doma je včeraj sporocil:

«Kralj Viktor Emanuel III je danes ob 12. uri v Neaplju podpisal listino, s katero se je odpovedal prestolu in nato prostovoljno odpotoval v izgnanstvo, kot je običaj.

«Čim se bo novi kralj vrnil v Rim, bodo o tem uradno obvestili ministrski svet».

Odstopil je v korist princa Umberta Piemontskega, ki bo prejel naslov Umberto II.

Ob 16.30 je prišel v Villa Maria Pia di Savoja admiral Stone. Kralj ga je takoj sprejel. Admiral je po razgovoru, ki je trajal le nekaj minut, zapustil vilo ter se vrnil v prestolnico. Kraljevi namestnik, ki je prispel ob 12.45, se je dolgo zadržal z Viktorjem Emanuelom. Ob 19.30 sta se kralj in kraljica v spremstvu pojavila pred vilo Rosenberg. Za njimi so prišli princ Umberto, grof in grofica Bergolo s sinovi ter mornariški minister admiral de Courten. Viktor Emanuel je nato stopil v motorni čoln, ki je takoj odplul proti «Duca degli Abruzzi». Na ladji so kralja pozdravili poveljnik in moštvo. Križarka je odplula proti Aleksandriji v Egipt.

PODALJŠANJE BIVANJA MISIJE V GRČIJI

Washington, 10. maja

Vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Dean Acheson je na neki tiskovni konferenci izjavil, da ameriška, britanska in francoska vlada, razpravljajo o morebitnem podaljšanju bivanja nekaterih članov zavezniške misije, ki je imela dne 30. marca nalogo opazovati volitve v Grčiji. Namen podaljšanja bi bil v tem, da misija pomaga grški vladi pri pregledu volivnih imenikov za bodoci plebiscit o monarhiji.

Dean Acheson je dodal, da je grška vlada tri velesile zaprosila, naj ne umaknejo vseh svojih opazovalcev. Prošnja pa je prispela, ko je ameriška misija iz Grčije že odpotovala.

Washingtonska vlada razpravlja z londonsko in pariško vlado o umestnosti vrnitve članov ameriške misije v Grčijo.

TOGLIATTIJEV GOVOR

Neapelj, 10. maja

V sredo dopoldne je ob otvoritvi volivne kampanje govoril glavni tajnik italijanske komunistične stranke o «Srednji Italiji in o komunističnem programu za ustavodajno skupščino».

Ko je govoril o vprašanju meja, je izjavil, da komunistična stranka priznava italijanski značaj mesta Trsta in zaradi tega potrebo, da Italija zahteva to mesto zase; obžaluje pa, da je zaradi te zadeve izbruhnila nacionalistična gonja, ki je podobna gonji, ki so jo vodili leta 1919. Govornik je nadalje podčrtal potrebo, da dosežejo mejo, ki odgovarja narodnemu čustvovanju Italijanov in da v najkrajšem času obnove popolno neodvisnost države.

PANDIT NEHRU BO PREDSEDOVAL

Novi Delhi, 10. maja

«Reuter» poroča, da so Pandit Nehruja brez opozicije izvolili za predsednika prihodnjega zasedanja indijskega narodnega kongresa.

VABILO K POIZKUSOM Z ATOMSKIMI BOMBAMI

Washington, 10. maja

Vršilec poslov ameriškega zunanjega ministra Dean Acheson, je naznanil, da pripravljajo na ukaz predsednika Trumana vabila vsem državam-članicam komisije za atomsko silo pri Združenih narodih, da pošljejo vladne in tiskovne opazovalce k poizkusom z atomskimi bombami, ki bodo julija in avgusta na Pacifiku (Bikini).

Udeležbo teh oseb bo še prej odobril Kongres, ki bo določil v ta namen ladje. Poizkusi so izključno pobuda vlade Združenih držav in ne predstavljajo mešane ali mednarodne akcije.

V Komisiji Združenih narodov za atomsko silo so sledeče države: Avstralija, Brazil, Kitajska, Egipt, Francija, Mehika, Nizozemska, Poljska, Sovjetska zveza, Velika Britanija, Združene države (vse članice Varnostnega sveta) in Kanada.

SPREJEM PRI CUNNINGHAMU

Jeruzalem, 10. maja

Predsednik židovske zveze se je v torek sestal z visokim komisarjem za Palestino sirom Alanom Cunnighamom. Sestanek glavne zionistične skupščine, ki bi moral biti v torek zjutraj v Jeruzalemu, so preložili na nedoločen čas. Židovski politični krogi čakajo na uradno izjavo britanske vlade.

POLJAKI SE NOČEJO VRNITI DOMOV

London, 10. maja

Politični dopisnik «BBC» javlja iz Londona, da se je do zdaj prijavilo manj kot 10% poljskih sil, ki so v službi pod britanskim poveljstvom, za vrnitev v domovino.

Z ozirom na to je potrebno poskrbeti za približno 140.000 poljskih vojakov, ki so v drugih državah.

ZASEDBA NORVEŠKE

Oslo, 10. maja

Britansko veleposlaništvo v Oslu je izdalo v nedeljo zvečer uradno izjavo, s katero zanika vesti, po katerih naj bi zavezniki v aprilu 1940 imeli v načrtu zasedbo Norveške.

ARETACIJE V ATENAH

Atene, 10. maja

Policija v Atenah je včeraj aretirala 7 članov levičarskih strank. Med aretiranci sta bivši major Elasa» in neki 16 letni dijak, ki so ju obtožili, da sta imela orožje.

Preučevanje dokazov o Francovem režimu

Pododbor Varnostnega sveta bo poročal koncem maja

NEW YORK, 10. maja. — V ponedeljek in torek se je sestal pododbor, ki mu je Varnostni svet poveril preučevanje španskega vprašanja. Pododbor je sestavljen iz zastopnikov Brazila, Francije, Kitajske in Poljske. Na ponedeljski tajni seji je preučeval listine in dokaze, ki so mu jih doslej predložili. Povabil je komisijo za vojne zločine Združenih držav, da preskrbi imena iskanih vojnih zločincev, ki so trenotno na španskem ozemlju. Poleg tega je sklenil, da bo od vseh držav članic zahteval predložitev podrobnih informacij o devetih točkah, ki se nanašajo na Francovo vlado.

Poročajo, da je britanska delegacija izročila pododboru spomenico, ki temelji na podatkih, ki so jih v pogledu čet, opreme in razporeda španskih čet zbrali britanski diplomatski in vojaški opazovalci v Španiji. Spomenica pravi, da Britanci nimajo nikakih dokazov, da bi španske tovarne raziskovale način proizvodnje atomske bombe.

Španski republikanski ministrski predsednik dr. Giral je imel v ponedeljek v Londonu tiskovno konferenco, na kateri je izjavil: «Španski republikanci nobene sile niso prosili za oboroženo posredovanje, ker menijo, da je moralna obsodba Francove vlade, ki so jo že objavili, zadosten mednarodni ukrep. «Na vprašanje o monarhiji je dr. Giral odgovoril, da ni mogoče pozabiti, da je odšel Don Juan med državljansko vojno v Burgos ter se ponudil v službo Francovi vojski. Če pa bi se španski narod izjavil za monarhijo, bi vsekakor spoštovali ljudsko voljo. Ob zaključku tiskovne konference je Giral izjavil, da so v njegovi vladi zastopane vse sile, ki so leta 1931 prispevale k ustvaritvi republike, in tudi druge sile.

V torek je dr. Giral govoril predstavnikom obeh britanskih zbornic.

Podtajnik britanskega zunanjega ministrstva McNeil je v ponedeljek v poslanski zbornici na vprašanja o Španiji odgovoril: «Upam, da bo mogoče v kratkem doseči sporazum o celokupni zadevi nemške lastnine v Španiji. Na zahtevo zavezniške nadzorstvene komisije — je nadaljeval McNeil — so iz Španije poslali domov 113 nemških uradnikov. Od ostalih 1300, ki so še tam, so jih doslej vključili v seznam povratnikov samo 952. Nadalje so poslali domov nemške agente, vendar pa jih je 440 še ostalo v Španiji. Od nemškega vojaškega osebja so poslali v Nemčijo približno 1.300 oseb, ostalo jih je še približno 200. «Podtajnik je tudi izjavil, da vodijo preiskavo o številu Nemcev, katerim so podelili špansko državljanstvo. Na vprašanje, če Francovi vladi ne bi dali jasno razumeti, da država, ki je toliko žrtvovala za uničenje nacifašizma v Evropi, ne bo trpela, da bi se iz Španije obnovila nacifašistična internacionala, je McNeil odgovoril: «Britanska vlada se je o tem že večkrat jasno izrazila».

Churchill o povojnih nalogah in demokraciji

HAAG, 10. maja. — Včeraj je Winston Churchill govoril pred obema zbornicama nizozemskega parlamenta. Med drugim je dejal:

«Zaupamo, da se bo naravna povezanost namenov in zavezništvo med Veliko Britanijo in Francijo v pravem času utrdila z novo pogodbo. Z veseljem pozdravljamo vsak korak francoskega naroda k svobodi in prerojenju. Upamo, da bodo demokracije zahodne Evrope lahko sodelovale v vedno tesnejšem prijateljstvu. Posebne zveze v okviru Združenih narodov, kot n. pr., tista, o kateri zdaj govorim, ali zveza med narodi Amerike, ne bi oslabile vrhovnega organa Združenih narodov; morale bi biti zvezane tako, da bi postale nerazdružljive in nepremagljive».

Churchill je nato govoril o povojnih nalogah. Dejal je: «Prerod in obnovo Evrope na materialnem in duhovnem polju preveva in vodi načelo svobode in demokracije. Ti dve besedi izgovarjajo danes vsi. Zdaj, ko je boj končan, je treba z večjo natančnostjo in dovršenostjo označiti te slavne bojne klice. Vrednosti in pristnosti kakršne koli politične demokracije ni težko oceniti. Da lahko ugotovimo, če je vlada neke države resnično demokratična, zadotsuje, če lahko pritrdilno odgovori na sledeča vprašanja: ali vlada te države vztraja na svobodnih osnovah ustave in narodu zagotavlja pravico glasovanja po svoji volji za kandidate, ki jih je izbral? Vlada v tej državi pravica svobodnega izražanja mnenj, svobodne podpore in svobodne opozicije, svobodne obrambe in svobodne graje obstoječe vlade?

«Nato je Churchill vprašal, kakšne so prednosti in napake nacionalizma in je dejal: «Kjer pomeni nacionalizem pohlep po moči in nadoblasti ter s silo teži k oblasti in kjer se pojavi kot abotna težnja za svetovno nadvlado, predstavlja nevarnost in razvado. Kjer pa pomeni ljubezen do domovine in polno posvetitev svoji državi, ljubezen do svojih običajev in civilizacije in kjer skozi stoletja postopno ustvarja socialno skupnost, ki ima pravico do slavnega imena narod, predstavlja pravo čednost. Mnogi površni misleci in lažipreroki — teh je danes mnogo — ne razlikujejo med tema dvema nasprotujočima si načeloma. Nacionalizem obsojajo kot nevarni zgodovinski ostanek in skušajo postaviti države in posameznike na enotno stopnjo; za smoter imajo samo tvarne ugodnosti».

Churchill je izrazil upanje, da bo prišlo med zahodnimi demokracijami do «vedno tesnejšega «prijateljstva». Dodal je: «Ne vidim nobenega razloga, zakaj se ne bi mogle končno bodisi na zahodu ali vzhodu pod pokroviteljstvom svetovne organizacije osnovati države Evrope, in da bi mogli živeti vsi evropski narodi v skupni blaginji, pravici in miru».

Poqajanja za sestavo nove indijske vlade

Razgovor Nehru-Jinnah

LONDON, 10. maja — V indijskem položaju sta se pojavila dva važna dogodka: člani podkraljevega izvršnega sveta so odstopili, da omogočijo sestavo nove prehodne vlade; vodja muslimanske zveze Jinnah je imel razgovor z novim predsednikom kongresne stranke Pandit Nehrujem.

Razgovor sta imela včeraj ob priliki konference med indijskimi voditelji in britansko vladno misijo. Konferenco so za nekaj časa prekinili, da so dali Nehruju in Jinnahu možnost za zasebni razgovor. Konferenca je trajala dve uri; preložili so jo na soboto.

Dopisnik «BBC» poroča, da skušata zdaj britanska vladna misija in podkralj sestaviti novo prehodno vlado na širši podlagi. V teku dneva je imel podkralj ponovni razgovor z Jinnahom v upanju, da ga prepriča, da vstopi v vlado.

BRITANSKI IZVEDENCI ZA PORURJE IN PORENJE

London, 10. maja

V nekem pariškem poročilu javlja politični dopisnik «BBC», da sta v sredo prispela v Pariz dva gospodarska izvedenca britanskega zunanjega ministrstva.

Imela bosta razgovore s predstavniki francoskega zunanjega ministrstva o gospodarskih vidikih britanskega načrta bodočega Porurja in Porenja.

NA SLEDU ZA MUSSOLINIJEVIM TRUPLOM?

Genova, 10. maja

Nepričakovana novica, ki je prispela v teku noči, je alarmirala uredništva vseh mestnih dnevnikov.

Kot poročajo, je odplula iz Genove z Mussolinijevim truplom motorna ladja «Beatrice».

Takoj po došlem sporočilu je poslala policija v pristanišče leteče oddelke, a ladja je kljub hitri izvedbi ukaza nekaj minut prej odplula proti Livornu.

Agenti so se nato vkrcali na ladjice in začeli zasledovanje po morju. Ni še znan izid operacije. Medtem je poslala genovska policija policiji v Livorno fonogram, v katerem je ukaz, naj ustavijo ladjo, «ker je baje na krovu Mussolinijevo truplo».

Čim je «Beatrice», priplula v Livorno, so se policijske oblasti, podale na krov in izvršile natančen pregled, ki je trajal več ur. Zdi se, da niso našli nobenega sledu o Mussolinijevem truplu.

Izobrazba demobilizirancev v Angliji

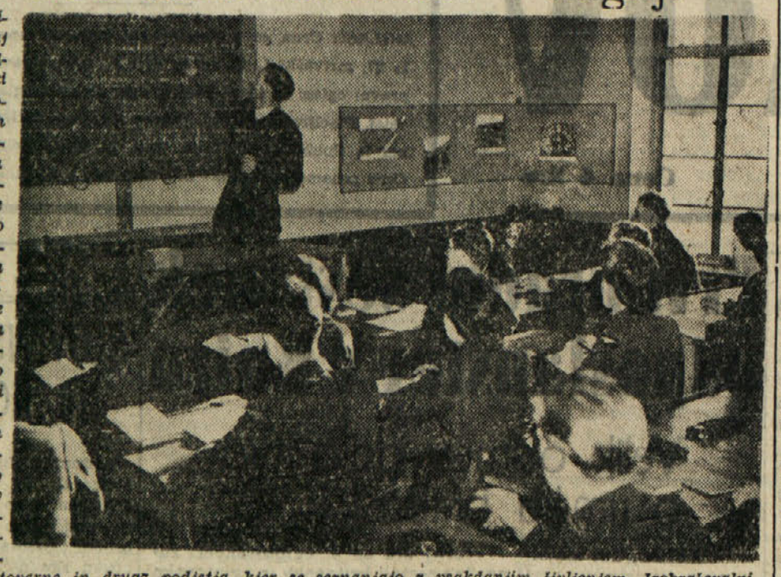

Velika Britanija ima nekaj vrst izobraževalnih ustanov, ki pripravljajo može in žene, ko jih odpustijo iz vojavke službe, za delo v mirni dobi. Glavne vrste teh ustanov so zavodi za poklicno izobrazbo in izpopolnitev. Prva stopnja je splošna priprava za državljane. Izobrazbo dobivajo odpuščeni vojaki v posebnih skupinah, predavalnih in filmskih krožkih, ki podajajo sliko o življenju v posameznih panogah. Takšne skupine obiskujejo socialne ustanove, tovarne in druga podjetja, kjer se seznanjajo z vsakdanjim življenjem. Izobraževalni tečaj je razdeljen v dva dela: prvi je namenjen tistim, ki hočejo obnoviti svoje šolsko znanje in dobiti ob zaključku spričevalo o dovršenem povojnem tečaju; nadarjenejši lahko končajo vojno izobraževalni tečaj, ki jim omogoča vpis na vseučilišča; tretja stopnja je namenjena za tiste, ki se hočejo posvetiti strokovnemu šolstvu za posebne poklice Strokovno šolstvo ima strogo specializirani šolski ustroj; uporabljajo za to navadno delavnice britanskega vojnega letalstva, kjer se bivši vojaki pripravijo za izvrševanje rokodelskih ali trgovskih obrti. Podatki letalskega poveljstva kažejo, da so približno tri četrtine britanskega letalskega osebja po odpustu iz službe obiskovale te izobraževalne ustanove. Slika nam kaže šolsko sobo takšne ustanove za bivše člane britanskih letalskih sil.

Boj s plesnimi v tropskih krajih

Plesni v tropskih krajih Tihega oceana, ki so napadale najrazličnejše dele vojne opreme zavezniških vojska, so bile velika težava, s katero so se morale zavezniške vojaške uprave boriti. Med temi težavami je igrala posebno važno vlogo plesen, ki je napadala leče in prizme daljnogledov, merilnih in različnih drugih naprav. Te plesni so poškodovale gladke površine stekla, tako da vse čiščenje ni nič pomagalo, pogostoma jih ni bilo mogoče na bojnem polju zaradi kompliciranosti naprav zamenjati z novimi. Topniške merilne naprave, daljnomeri, periskopi in druge optične naprave so se zameglile ter so otežkočale bolj kot lajšale vojaške operacije.

Te težave so rešili v majhni «tropski postaji», ki ni stala na Borneu ali Filipinskih otokih, ampak na vrtu pennsylvanske univerze v Združenih državah. Zgradili so jo iz železobetona in postavili naprave, ki so ustvarjale tropske razmere v njeni notranjosti, predvsem vlažnost in toploto, kot je v deževnih predelih na Pacifiku. Na tla so položili debelo plast razpadajočega tropskega rastlinstva, v kateri je bila velika količina klic najrazličnejših tropskih plesni in bakterij, ki pospešujejo njihovo razmnoževanje.

Tam so profesor Wesley G. Hutchinson in njegovi pomočniki preizkušali vojno opremo in načine, kako jo obvarovati pred uničenjem v okoliščinah, ki so približno odgovarjale resničnim razmeram v tropskih pragozdih.

Za zaščito optičnih naprav so pritrdili majhno cevčico krezatina (metakrezil acetat) v etilni celulozi v notranjosti naprave izven dosega svetlobnega traku, tako da ni oviral delovanja optične naprave. Ta proizvod je izhlapeval in povzročal ozračje, ki je uničevalo plesni. Tako urejene optične naprave so bile popolnoma brez poškodb še po dveletni uporabi v tropskih pragozdovih, medtem ko je oprema brez te zaščite postala nerabna že v treh tednih.

Plesen na kožnih in tekstilnih predmetih so preprečili s prepojitvijo s paranitrofenolom, ki je varoval opremo za več kot eno leto pred napadom katere koli plesni.

Najtežji primer, ki se je pojavil v tropskih krajih, ke bil nastanek plesni na fotografskih trakovih filmskih negativov, ki je povzročala razkrajanje celuloidnega traku in jedkanje površine, ki je pri razvijanju pustila štroke temne madeže. Da bi preprečili razvoj takšne plesni, so rabili sredstvo, ki ne bi škodovalo zdravju osebja, ki pride z njim v stik, ki ne bi poškodovalo občutljive površine nerazvitega filmskega traku in ne oviralo razvijanja ter razmnoževanja filmov.

Po dolgotrajnih preiskavah so prišli na zelo zamotano kemično sestavino, ki jo imenujejo roccal («alkil-dimethyl-benzil-amonium kloriklorid), ki je odgovarjal vsem gornjim zahtevam. Po petih mesecih so filmi, ki so jih zavarovali z roccalom, ohranili svojo občutljivost in kakovost v prvotni meri, medtem ko so drugače propadli v manj kot enem tednu.

Znanstveni napori ameriških raziskovalnih postaj so tudi tukaj rešili svojo nalogo v najboljši meri ter tako podali ponoven dokaz o svetovnem prvenstvu ameriške znanosti in tehnike.

KULTURA

„Divji lovec"

Priljubljena Finžgarjeva narodna igra o divjem lovcu Janezu in njegovem deklctu županovi Majdi, ki se je zaobljubila, da zoper očetovo voljo Janeza ne bo vzela; o do blaznosti lakomnem srenjskem rihtarju, Majdinem očetu, in zoperno zovidljivem Lisjakovem Gašperju, ki kovarita zoper isto ljubezen Janeza in Majde in ju pahneta v pogubo — je v uprizoritvi Slovenskega mladinskega gledališča v Gorici minulo nedeljo doživela velik uspeh.

Uprizoritev je zlasti poderta glavno učinkovitost Divjega lovca: domačnost slovenske vasi in vaških tipov, slovenskih narodnih noš in pesmi. Scenerija, maske in napor igralcev so pomagali ustvariti pristno domačnostno okolje. Najbolj so sevé dihali to vzdušje skupinski nastopi s petjem. Glasbena spremljava, ki jo je oskrbel g. M. Rench in jo izvajal orkester prof. Kozmare, je tvorila bistveni del predstave; tako izvirna je bila in tako skladno se je vpletala v dejanje. Režija je morala na račun glasbe tekst močno skrajšati, s čimer pa je dramatsko bolj šibko besedilo samo pridobilo. Čutiti je bilo, da je ogrodje zgodbe dalo predstavi le okvir, preko katerega so bile razpete podobe iz našega kmetskega življenja. Značilen za to je bil zaključni nemi prizor. Janez in Majda sta se vrgla v brezno, razburjeni akordi v orkestru naznanijo konec žaloigre, a kmalu se umirijo v pastoralen motiv. V melanholično mehki planinski pokrajini sedi pastirček in si piska na piščalko.

Igralci so znali ustvariti pravo galerijo kmetskih značajev. Od glavnih oseb, ki so rastle vzporedno z dogajanjem v naddiletantsko izrazite odrske like, do postranskih priložnostno komičnih oseb, so vsi igralci podali bolj ali manj izdelane vaške tipe v smislu našega kmetskega slovstvenega izročila. Najbolj je med njimi ugajal prav jurčičevsko pojmovani vaški ubožec Tonček.

Občinstvo je pravilno razumelo prizadevanje igralcev. V goriških dvoranah še ni bilo videti tolikšnega pristno umetniškega soglasja med publiko in odrom. Ljudstvo, se zdi, potrebuje predvsem povratka k domači zemlji, svojim običajem in pesmim — in tega jim je uprizoritev Divjega lovca dala v obilni meri.

L. c.

Pretekli teden so otvorili v Londonu poletno razstavo v Royal Academy, ki je prva po končani vojni. Med razstavljenimi deli je tudi znana slika Dana Laura Knighta, ki prikazuje razpravo v Nürnbergu.

ZANIMIVOSTI

Obsojence, ki so jih pred kratkim obsodili zaradi upora v zaporih San Vittora v Milanu, so odpeljali na otok Ventotene, kjer bodo morali odsedeti kazni.

• • •

V Benetkah nastaja novi otok, in sicer v bližini Sant'Elene. Že delj časa namreč odlagajo različni material, katerega bodo pozneje utrdili z zemljo in kamenjem; otok bo meril 20.000 m² in na njem bodo postavili velik mestni park.

• • •

Britanska armada je obnovila novo prometno zvezo v zahodni Evropi. Pretekli petek so izročili prometu južni most v Kölnu, ki so ga poškodovali bombniki RAFa v januarju 1945. Za zdaj bo ta most predstavljal edino železniško zvezo čez Ren, in sicer med Baerlom in Remagenom.

• • •

Od 18. do 21. julija bo v Omahi v Nebraski svetovna letalska razstava, na katero je povabilo ameriško zunanje ministrstvo vse članice organizacije Združenih narodov. Države, ki se bodo razstave udeležile, bodo razstavile vojaška in civilna letala ter letalski material.

• • •

V Bratislavi bodo po poročilih jugoslovanske poročevalske agencije «Tanjug» zgradili filmski studio, ki bo stal 50 milijonov kron.

• • •

V Angliji so pričeli z veliko zbirko denarnih sredstev, s katerimi bodo pri britanskih tovarnarjih nabavili veliko znanstvenih aparatov. Te aparate bodo poslali raznim evropskim znanstvenim laboratorijem, ki so bili med vojno hudo uničeni.

• • •

Zdravnik iz San Diega dr. Alfred E. Banks je sestavil novo napravo, ki bo v veliko pomoč slepcem. Gre za žepni pisalni stroj «Braille». Iznajditelj upa, da si bo pisalni stroj po zmerni ceni lahko nabavil vsak slepec v Združenih državah. Dr. Banks si je pisalni stroj zamislil, ko so mu zdravniki leta 1926 dejali, da bo oslepel. Izpolnjeval ga je 20 let. Strojček je mogoče nositi v žepu.

V premogovniku pri Lodelinsartu v Belgiji je bila v sredo velika eksplozija, pri kateri je izgubilo življenje 21 rudarjev.

• • •

Po poročilih Reuterja je umrl pri glavnem stanu ustanove UNRRA v Nemčiji Charles W. A. Scott, ki je pred vojno zmagal na več letalskih tekmah, med drugim tudi na progi Velika Britanija-Avstralija. Imel je 43 let.

• • •

Sv. Oče je sprejel v posebni avdijenci ameriško operno pevko Grace Moore.

• • •

Akademija znanosti Sovjetske zveze je v spomin na akademika Popova ustanovila letno nagrado zlate medalje, ki bo podeljena avtorju najuspešnejšega odkritja na področju radiotehnike.

• • •

Kot poroča britanska poročevalska agencija v Nemčiji, je strašna eksplozija prizadela v torek popoldne Borgsdorf v bližini Berlina; eksplozijo skladišče streliva je povzročil požar.

• • •

V zrak je zletelo tudi skladišče streliva, ki so ga zbrali v bližini Karlsruhe, da bi ga uničili. Vzrokov eksplozije še niso ugotovili; ubitih je sedem oseb.

• • •

V Buenos Airesu so ukradli tri Goyeva dela v skupni vrednosti 250.000 pesosov. Platna so sneli tatovi iz okvirjev tako spretno, da jih niso poškodovali.

Ukinitev priklona pred cesarjevo sliko

Minister cesarske biše na Japonsdem je izdal ukaz, s katerim ukinjajo obveznost priklona pred sliko japonskega cesarja.

Cesarjeve slike bodo lahko privič prodajali; postavili jih bodo lahko «na katero koli primerno mesto», namesto, da bi jih ljubosumno hranili, kakor v preteklosti, v posebnih zgradbah.

Nove odredbe veljajo tudi za slike cesarice in prestolonaslednika.

IZ SLOVENIJE

Ljudska pravica javlja, da trgovina in gospodarstvo vidno napredujeta. Največ uspehov kaže industrija. Uvoz blaga močno narašča. Največ blaga dobavlja UNRRA, katere dobave presegajo ves predvojni uvoz. Vendar pa trgovinski aparat zaostaja za razvojem proizvodnje in uvoza; dela počasno in okorno in ni sposoben, da bi hitro in poceni dostavil do potrošnikov izdelano in uvoženo blago. Te slabosti trgovine ne škodujejo le množicam potrošnikov, ampak zavirajo tudi delo in razvoj proizvodnje. Zaradi tega je izboljšanje delovanja trgovine postalo eno izmed najvažnejših vprašanj narodnega gospodarstva. Tega dela se je lotila nedavno ustanovljena Zvezna kontrolna komisija hkratu s federalnimi kontrolnimi komisijami. Kontrola je ugotovila, da leže v skladiščih velike količine blaga neizrabljene. Našli so milijone metrov blaga, sto tisoče parov čevljev, sto vagonov posode, sto vagonov mila itd. Pogosto minejo trije do štirje meseci, da pride blago iz tovarne do potrošnika.

Med drugimi pomanjkljivostmi navaja Ljudska pravica tudi pomanjkanje evidence in pregleda najnujnejših potreb prebivalstva posameznih krajev. Po drugi strani trgovinska ministrstva nimajo pregleda nad že izdelanim blagom, kar otežuje pravilno in načrtno razdeljevanje blaga. Zaradi tega često izdelujejo namesto najbolj potrebnega blaga to, kar bi lahko pogrešili. Dodelitve blaga cesto ne ustrezajo krajevnim potrebam. Tako Slovenija prejema opanke, ki jih tam nihče ne nosi, Srbija pa kmetijsko orodje, kakršno uporabljajo samo v Sloveniji; bosanskim okrajem so dodelili plinske peči, čeprav tam ni plina; podeželju namenjeno blago prihaja v mesta in obratno. Zaradi počasnega dostavljanja prispe sezonsko blago šele tedaj, ko je sezona že minila. Temu je največ kriva administrativna pot razdeljevanja proizvodov, ki je popolnoma zadušila operativno delo trgovine. Trgovina, ki bi morala biti le zveza med proizvodnjo in potrošnjo, se je preveč osamosvojila in izločila. Trgovina, ki je povečini v rokah države, bi morala nositi značaj gospodarstva. Ta značaj ima le po svoji zunanji obliki, njena vsebina pa ima meščansko kapitalistični značaj, ker mnogi voditelji še vedno mislijo na stari način. Ljudska pravica zaključuje, da je te pomanjkljivosti treba odpraviti ter podpirati zadružni sektor trgovine, ki ne sme poslovati kot pridobitna gospodarska panoga, ki dela z dobičkom in kopiči kapital le zase; imeti mora obče funkcijo in s svojimi dohodki mora kriti le stroške poslovanja.

Kot v vseh okrožjih tako so tudi v celjskem okrožju priredili že več upravno-političnih tečajev. Na prvem okrožnem tečaju je bila udeležba polnoštevilna, medtem ko je na drugi tečaj od 56 pozvanih tečajnikov prišlo samo 36. Krivda za tako slab odziv leži po mnenju «Ljudske pavice» v največji meri na okrajnih ljudskih odborih, ki niso znali izbrati resnih in odgovornih ljudi in ki niso storili drugega, kot to, da so samo razposlali pozive.

TRŽAŠKA KRONIKA

Stotnik H. Scott odšel iz Trsta

Včeraj je odšel iz Trsta stotnik britanske vojske Howard Scott. Bil je dolgo časa zaposlen pri tiskovnem uradu AIS ter je sodeloval pri «Giornale Alleato» in «Glasu zaveznikov». Stotnik Scott je odšel na novo službeno mesto, kjer mu želimo obilo uspehov.

Razprava proti Espositu

Govor javnega tožilca

Na včerajšnji razpravi proti generalu Espositu in njegovim pomagačem, je imel govor javni tožilec Cesare Piccoli. Po obrazložitvi posameznih dejanj, ki so jih zakrivili obtoženci, je zaključil javni tožilec govor z zahtevo, da generala Esposita obsodijo na 30 let ječe; za generala d'Aquina je predlagal 25 let ječe, za polkovnika Pirilla 25 let, polkovnika d'Amore 20 let in za poročnika Ruzziera 15 let ječe.

Po govoru javnega tožilca so bili obrambni govori.

Nove tobačne nakaznice

Glede na nove odredbe višjih oblasti o prošnjah za izdajo novih tobačnih nakznic, javljajo, da za zdaj ni treba vlagati nobenih prošenj.

"LST 3207„

Nova vrsta zavezniške ladje v tržaškem pristanišču

Tržaško prebivalstvo, ki je imelo priliko videti mnogo vrst ladij britanske kraljeve mornarice — križarke, torpedovke, korvete in fregate — je lahko videlo v zadnjih treh dneh zasidrano v pristanišču v bližini trga Unità novi tip ladje, ki ga do zdaj še ni poznalo, in sicer «LST» to je «Landing Ship Tanks» (ladja za prevažanje oklopnikov).

Ta ladja je «LST 3207» in je zadnji model te vrste. V promet je prišla šele lanskega oktobra; ima mnogo prednosti glede na druge ladje iste vrste, ki so jih uporabljali v vojni: medtem ko so pri drugih ladjah vrste «LST» morali uporabljati električni žerjav za dviganje tankov na glavni krov ali «prostor za parkiranje», ki so ga zgradili prav za taka vozila, dvignejo pri «LST» 3207 oklopnik, blindiran avtomobil ali vojaški kamion s posebnim mostom in nato z drugimi mostovi do glavnega krova. Ti mostovi so zgrajeni tako, da se v primeru nezgode vozila ne morejo prevrniti v morje ali kakor koli premikati na mostovih.

«LST» tipa 3207 ima moštvo, ki šteje čez 100 mož. Večji del častnikov in mornarjev ladje «LST» 3207 je služil v vojni in pretrpel mnogo nevarnosti na mnogih morjih. Moštvo je zelo veselo, da je lahko obiskalo Trst, in sicer v času, ko imajo pomorske in vojaške sile v pristanišču in na področju nalogo zagotoviti zakonitost in red in obdržati odprte poti do srednje Evrope in Jugoslavije.

V zadnjih dneh je «LST» 3207 sodeloval v Trstu z edinicami britanske vojske pri praktičnih vajah iztovarjanja in natovorjanja oklopnikov, blindiranih avtomobilov in kamionov. Te vaje spadajo k navadnemu vežbanju britanske vojske, ob prilikah ko je na razpolago taka vrsta ladje.

Na pomolih je vedno množica gledalcev, ki sledi z zanimanjem raznim manevrom ladje «LST».

PREHRANA

Obnovitev provizoričnih živilskih nakaznic

Vsi potrošniki, ki prebivajo v občini Trsta in imajo provizorične živilske nakaznice, so vabljeni, da te do 25. t. m. obnovijo na Prehranjevalnem uradu v ulici Malcanton 3, in sicer za prihodnje štirimesečje od julija do oktobra 1946. Provizorične živilske nakaznice, so tiste, ki imajo na glavi pečat «Provvisoria».

Pri obnovitvi je treba predložiti staro nakaznico in osebni dokument. Prebivalci v okrajih Rojana, Barkovelj, Miramara in Grljana morajo predložiti prošnje občinskemu prehranjevalnemu uradu v ulici Ginestre št. 9. Prebivalci Opčin in okoliških krajev in Proseka naj predlože prošnje pristojnim občinskim prehranjevalnim uradom.

Opozarjajo, da kdor ne bo v določenem roku vložil prošnje, bo izgubil pravico do novih živilskih nakaznic.

GORICA

AIS za goriške otroke

V nedeljo 12. maja bo v gledališču Verdi v Gorici pod pokroviteljstvom 88. divizije in v priredbi AISa kinematografska matineja za goriške otroke. Predvajali bodo razne barvne filme, ki so jih ob priliki velikonočnih praznikov z velikim uspehom predvajali v Trstu.

V nedeljo bosta dve predstavi: ena ob 10.15 in ena ob 11.30 uri; prisostvovalo jim bo lahko 2.000 otrok. Vabila je dal AIS župnijam in šolam, ki jih bodo razdelili med otroke.

RAZDELJEVANJE TOBAKA

Glavna zaloga tobačnih izdelkov v Gorici javlja, da bodo v petek 10. t. m. začeli razdeljevati tobak za drugo polovico meseca aprila, in sicer po 90 gr (običajna količina je 60 gr in dodatek 30 gr.).

Odrezek št. 15 velja za 30, št. 16 za 60 gr tobaka, ki bo razdeljen po vrstah takole: 20 gr «trinciato Dalmacija», 20 gr «trinciato forte» in cigarete Macedonia, Nazionale ter Popolare, vsakih po 10 gr. Potrošniki lahko dobijo tudi 2 zavojčka papirčkov.

Obisk tatov v trgovini z vinom

V noči na sredo so tatovi obiskali trgovino z vinom v ulici Morelli št. 18, ki je last 33 letne Marije Gerinove. Ko so odprli vrata z vitrihi in prišli v lokal, so se polastili 80 litrov nektarja.

Isto noč so tatovi obiskali mehanično delavnico v ulici Brigata Cuneo in odpeljali 3 kolesa, cenjena 30.000 lir.

RADIO

Slov. vesti: 7.15, 12.45, 20, 23.15 uri. Ital. vesti: 7.30, 13, 20.15, 23. uri.

Petek, 10. maja

17 prenos iz Vidma; 18 obvestila svojcem; 18.20 predavanje v ital.; 18.30 plesna glasba; 18.40 predavanje o Danteju; 19 komorni zbor pod vodstvom Ubalda Vrabca; 19.30 obvestila svojcem v slov.; 19.45 glasba francoskih skladateljev; 20.30 10 minut reproduciranе glasbe; 20.40 angleška lekcija; 21.05 operetna glasba; 21.35 Beethovnovi kvarteti; 22.10 folklorna oddaja; 23.25 nočno zabavišče.

Sobota, 11. maja

7 glasba za dobro jutro; 7.50 pestra jutranja glasba; 11.30 koncertna glasba; 12 boogie woogie; 12.30 predavanje v slovenščini; 13.15 sportna poročila; 13.30 pestra glasba; 14 predavanje v ital; 14.15 pregled vesti.

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Mož z revolverjem obsojen na dve leti

Včeraj so pri višjem zavezniškem sodišču v Trstu obsodili na 2 leti ječe Giordana Vardabassa iz Strugniana v Istri, ker je bil 1. maja v posesti revolverja v Trstu.

Pri sodišču so izpovedali, kako je bil Vardabassa aretiran na Borznem trgu, med neko demonstracijo na trgu Unità. Revolver, nemsko avtomatično orožje, je imel pritrjen na pas in zakrit s plaščem. Vardabasso se je kot priča označil kot član «prave italijanske komunistične stranke».

O nekem možu, ki je bil obsojen na trimesečno jeco od dneva njegove aretacije, so ugotovili, da je bil na strehi svoje hiše; o rokah je imel koščke strešne opeke, medtem ko so spodaj po cesti korakali demonstrantje. Ta mož, Giuseppe Visintin, iz trga Ponte Rosso št. 3, je zanikal, da bi metal koščke strešne opeke na demonstrante. Trdil je, da je na strehi zalival svoje cvetlice; med pričevanjem se je pritožil, da so ga na policiji pretepli civilni stražniki.

Major Bayliss je Visintina o pretepanju natančno izpraševal. Predsednik je rekel, da je presenečen, da se obtoženec ni pritožil, medtem ko je bil v zaporu in je pristavil, da bo poskrbel za to, da bodo pritožbo sporočili šefu civilne policije.

Vladimir Metilli iz Trsta, ulica Catullo št. 14, je bil obtožen, da je udaril dva mladeniča med neko demonstracijo. Sodišču je izjavil, da je bil sam napaden med demonstracijami, medtem ko je poskušal zabraniti mladeničema, da ne bi iztrgala neki ženi političnega znaka. Predsednik mu je verjel in ga je oprostil obtožbe. Ker ni imel osebne izkaznice, je bil obsojen na deset dni zapora.

Devetnajstletni Felice Francese, ki je bil obtožen, da je 30. aprila proti 19. uri v bližini trga Unità udaril s pestjo nekega mladeniča, je bil obsojen na 14 dni zapora.

Na deset dni zapora je bil obsojen Carlo Mladovan, obtožen, da je 30. aprila med baklado vrgel škatlo z vnetljivo snovjo proti skupini oseb drugega mišljenja. Dejanje je bilo izvršeno na bivšem trgu Impero proti pol enajsti pri zvečer. Obtoženec je trdil, da je izgubil potrpežljivost radi žaljivih vzklikov množice in da je zaradi tega vrgel steklenico. Zatrjeval je, da je bakla bila ugasla. Ker major Bayliss ni mogel ugotoviti, ali je bila posoda res v plamenih ali ne in ker so ugotovili, da ni bil nihče ranjen, ga je obsodil na 10 dni in ga pozval, naj v bodoče obvladuje svoje živce.

ZARADI POSESTI ZAVEZNIŠKE LASTNINE

Pred Zavezniškim vojaškim sodiščem ki mu je predsedoval poročnik Jaeger, se je včeraj zagovarjalo več oseb, obtoženih zaradi nezakonite posesti zavezniške lastnine.

Pri trgovcu z živili, Garbini Petru, je našla vojaška policija pri preiskavi v trgovini dve vreči sladkorja. Garbini je trdil, da jih je kupil od dveh neznancev iz Červinjana. Njegov branilec ga je zagovarjal, trdeč, da sladkor izvira iz drugih virov iz Italije ali Jugoslavije; dosegel je oprostitev svojega klienta.

Salvador Florido in Spreafico Vittorio sta bila obsojena vsak na 30 dni zapora radi tatvine 13 škatel masti in ene škatle sadja iz nekega skladišča v prosti luki.

Melucci Egidij, 14-letni dečko, pri katerem so našli deset škatel zavezniške lastnine, o katerih je trdil, da jih je našel pod vagonom v prosti luki, jo je tokrat odnesel z očetovskim opominom s strani predsednika.

Pri trgovcu s čevlji Carpani Angelu, je našel uradnik vojaške policije pri preiskavi v skladišču 4250 cigaret «Woodbine», 45 parov škornjev in 25 parov čevljev, ki so bili last ustanove UNRRA. Njegov branilec je zaman zatrjeval dobro vero svojega klienta. Carpanija so spoznali za krivega in so ga obsodili na 45 dni zapora.

Gledališče Fenice

Danes zvečer bodo v gledališču Fenice ponovili revijsko predstavo «Prah v oči», v kateri nastopajo subreta Lotte Menas, komika Ugo Tognazzi in Renato Mariani ter številni drugi umetniki. Predstavo prireja 7 Welfare Entertainments in se bo pričela ob 20 uri; predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

Preimenovanje mestnih ulic

Na včerajšnji občinski seji pod predsedstvom odvestnika Fortija so med drugim odobrili točko dnevnega reda o spremembi imen nekaterih mestnih ulic. V ta namen so predlagali imena Matteotti in Roosevelt.

Svetnike Fortija, Baka in Visintina, so imenovali za člane komisije za preureditev avtonomnega zavoda za ljudske hiše.

Pri slučajnostih so navedli začetek operne sezone na gradu Sv. Justa, ki bo 1. julija po prizadevanju gledališča Verdi. Inž. Forti je nadalje pripomnil, da čas, ki so ga določili za oddajanje plina ni prikladen in da ni pravično, da so nekatere mestne dele izključili od dobave. Nato je inž. Forti naglasil, da prodajajo v javnih prodajalnah oglje po ceni, ki je višja od cene na črni borzi. Dr. Rinaldini je prosil predsednika sveta, naj občinski predsednik posreduje pri Zavezniški vojaški upravi, da bi vrnili občinstvu tržaško kavarno «Specchi».

Svetnik Catalan je zahteval posredovanje občine glede cen za pogrebe, ki jih zdaj izvajajo pogrebna podjetja v ta namen je predlagal sestavo komisije. Svetnik Catalan je tudi naglasil potrebo, da sestavijo komisijo za prehrano mesta. Nadalje je predlagal za skupno ljudsko menzo prostore v poslopju šole Rosario. Po predložitvi vloge inž. Visintina o stalnem neprimernem odlaganju ruševin na občinska zemljišča, so sejo zaključili.

Oxford, angleško vseučilišče

Pogled iz oxfordske univerze po glavni ulici proti stolnici

P. G. WODEHOUSE 23.

NOVINAR PSMITH

Tedaj so si nekateri premeteni ljudje izmislili prevaro: organizirali so se in ustanovili klub, kar predstavlja tipičen primer ameriškega humorja. V New Yorku ni bilo več rokoborskih prireditev. Tudi sama misel bi bila Swiftyju Bobu in njegovim prijateljem odvratna. Vse, kar prirejajo, je edino kakšen spopad za treniranje članov. Res je, da drugi dan prinašajo časniki, brez najmanjšega občutka, dolge članke o teh prijateljskih spopadih, kot da bi bil zelo važen dogodek; toda Swifty Bob ni bil tega kriv.

Kida Bradyja — gojenca 'Lagodnih trenotkov' — so angažirali za 'match' v desetih spopadih: to je bila najvažnejša točka večerne prireditve. V takšnih klubih ne smejo sodniki objaviti zmagovalca; če se ne pripeti kakšna nezgoda, kot n. pr. da se eden izmed dveh borcev onesvesti, prepustijo navadno razsodbo novinarjem, ki jo objavijo naslednjega dne v časnikih. Večkrat se je zgodilo, da je eden izmed tekmovalcev zmagal v «Worldu» in popolnoma propadel v «Evening Mailu»; istočasno je «American» objavil, da se je tekma končala brez zmagovalca. Ustroj povzroča seveda velike neprilike in zmede, vsekakor pa prepušča precej zadoščenja premaganemu bojevniku.

Najboljše prevozno sredstvo do 'Highfielda' je podzemska železnica. Če si hoče človek narediti pravo sliko o podzemski železnici, potem mora potovati v urah gneče, ko se potniki v podzemski železnici spreminjajo naravnost v gnjat; prav v tistih urah mišičasti uslužbenci in močni policisti pritiskajo brez vsake vljudnosti potnike naprej, tako da se vam zdi, da prisostvujete kakšni rugbyjski tekmi. Ko sta Psmith in Billy v petek zvečer vstopila v voz podzemske železnice, sta našla precej prostora. Sedeži so bili seveda popolnoma zasedeni, toda le malo potnikov je stalo in skoraj nobenega ni bilo v prostoru, ki je rezerviran za voznika.

Nemogoče je, da se ljudje pogovarjajo v podzemski železnici; pametni graditelji so bili tako previdni, da so jo kot nalašč zgradili za hrušč; toda hrušč ni bil navaden hrušč, kot če bi n. pr. prevrnili tono premoga na pločevino, ampak resnični hrušč: podzemska železnica, ki leti v temi z vso brzino, vas spominja na trajno eksplozijo dinamita ali na bučeč slap.

Psmith, ki so ga na ta način prisilili molčati, je takoj, ko je spet izstopil iz vlaka na svobodno ulico, hotel pridobiti izgubljeni čas.

«Kraj se mi zdi precej neprijeten», je dejal, ko je s kritičnim pogledom premotril temne ulice naokoli. «Bojim se, prijatelj Windsor, da sva se prenagliila, ko sva odločila kar tako odpotovati na Zahod. Če je sploh kakšen kraj na svetu, kjer lahko pričakujeva, da se iz kakšnega temnega kotička prikaže nenadoma tolpa zločincev z nizkim čelom in naju napade z radostnimi kriki, potem mislim, da sva prav zdaj na takšnem kraju. Toda nimava časa, da izbirava: morava iti naprej. Kje je, po vašem mnenju, arena?». Ko sta odhajala iz Billyjevega stanovanja, je začelo deževati. Psmith si je privihal ovratnik.

«Zelo morava trpeti zaradi književnosti», je pripomnil. «Poizkusiva vprašati to veselo dušo, če ve, kje je 'Highfield'».

Omenjeni mož je bil tudi usmerjen proti klubu; potem takem so šli vsi trije skupaj, medtem ko je Psmith veselo kramljal o vremenu in predvideval uspeh Kida Bradyja.

Med govorom je stalno omenjal delež, ki so ga imeli v vsej tej zadevi 'Lagodni trenotki'; ko ga je Windsor končno udaril v rebra, je razumel, da se je prenaglil.

Nenadoma se je prekinil, obžalujoč svoje govoričenje. Ne bi smel povedati prvemu neznancu, ki ga je srečal na ulici, da sta člana tega bojevitega lista, posebno pa v takšnih temnih ulicah, kjer sta bila tedaj.

Vsekakor ni njihov spremljevalec spregovoril niti besedice. Psmith je spretno spremenil pogovor in spet začel razpravljati o vremenu; primerjal je angleško ozračje z ameriškim. Končno so se vsi skupaj znašli pred temno stavbo, ki je bila zelo podobna obsežnemu žitnemu skladišču; komaj so mogli prečitati na vratih naslednje besede: 'Highfield Athletic and Gymnastic Club'.

Vstopnice, ki jih je dobil Billy Windsor od svojih prijateljev novinarjev, so bile za ložo, ki ni bila nič drugega kot navaden lesen zaboj, s štirimi neudobnimi stolicami. Notranjost 'Highfield Cluba' ni bila okrašena in nihče ne bi mogel reči, da je tu vladalo razkošje. Vse naokoli po dvorani so bili uvrščeni leseni stoli, zabiti z žeblji na pod, na katerih je sedela najrazkošnejša zbirka močnih meščanov. Novinarji so sedeli na stolicah okoli odra; pred seboj so imeli majhne telegrafične aparate, s katerimi so pošiljali svojim uredništvom podrobnosti o vsakem spopadu; v uradih so drugi novinarji zbirali podatke in pisali poročila. Oder je bil zgrajen na sredi dvorane, ki je bila zelo svetla.

Manj važne borbe so se vrstile pred glavno točko. Končno je stopil na oder debelušasti gospod; sledila sta mu dva vitka mladeniča v boksarskem kostumu; za njima je prišel tudi neki drugi možakar, s pleteno bluzo, modrimi hlačami in rumenimi naramnicami, ki je vedno žvečil gumi, poglobljen v svoje misli.

Debelušasti mož je spregovoril in njegov glas je zabobnal v dvorani kot topovski strel.

«Poizkušnja v štirih spopadih med Patsyjem Milliganom in Tommyjem Goodleyem, članoma tega kluba. Patsy stoji na moji desni strani, Tommy na levi. Gospodje, prosim vas, da nehate kaditi».

Toda gledalci niso napravili nič podobnega, ker so morda mislili, da poziv ni bil naslovljen nanje. Slišali so udarec na gong in Patsy se je začel bližati z desne strani Tommyju, ki se je bližal z leve.

Spopad je bil kratek, toda energičen. Nasprotnika sta se mnogokrat objela in stisnila, kot da bi bila velika prijatelja; toda vsakokrat, ko se je to pripetilo, ju je mož s plavimi hlačami, ki je vedno žvečil gumi, ločil s tem, da se je vrinil med oba, a to je delal tako naravno in brezbrižno, kot da bi bile njegove misli nekje daleč v tujini. Proti koncu prvega spopada, ko mu je uspelo, da se je izognil udarcu z leve, je Tommy sam udaril Patsyja tako močno, da je opešal in padel na pod, kjer je ostal deset predpisanih sekund.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ADAM
PLOŠČE - HARMONIKE
Ul. Genova, 21 - Tel. 35-48